

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКУ РЕГІОНАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ

Світова практика свідчить, що якість будь-якого фінансового товару тим вища, чим краще він забезпечений результатами ефективного функціонування емітента. Загальноприйнята схема залучення грошових коштів юридичних і фізичних осіб наступна: накопичення – інвестування в регіональні активи виробничих, фінансових, муніципальних і державних органів. Вона успішно функціонує лише при реальному відтворенні.

Ми вважаємо, що головними інвесторами ринку регіональних активів України повинні стати домашні господарства так, як вони вже стали на ринку депозитних послуг. На депозитних рахунках банків сконцентровано 41,6 млрд. грн. коштів фізичних осіб – більше, ніж коштів юридичних осіб майже на 200 млн. грн. Кожен громадянин повинен розуміти свої переваги і ризики при вкладанні коштів у фондові інструменти.

Участь у торгах з продажу на біржах пакетів акцій ВАТ, що належать державі, можуть брати:

- зареєстровані на біржі брокерські контори;
- торговці цінними паперами, які не є брокерськими конторами даної біржі;
- інші юридичні та фізичні особи, які мають право за діючим законодавством України на придбання державного майна в ході приватизації.

Торги можуть проводитися у вигляді аукціонних торгів “з голосу” або в електронній системі біржі. Форма проведення торгів по кожному об’єкту визначається біржею.

Електронна система обігу регіональних активів дає змогу простежити за кожною угодою, всі етапи руху активів і коштів – від банківських розпоряджень і угод між брокерами на ринку до стандартизованих розрахунків.

Поряд з біржовим ринком в Україні розвивається і активно функціонує позабіржовий (організований та неорганізований) ринок регіональних активів. Його інфраструктуру складають інвестиційні фонди, інвестиційні компанії, довірчі товариства, холдингові фірми, страхові компанії, інші незалежні торговці цінними паперами, а також аудиторські та консалтингові організації.

Позабіржовий (неорганізований) ринок активів характеризується наступними особливостями:

- відсутністю єдиного курсу на однакові активи;
- торгівля регіональними активами відбувається в різний час і в різних місцях;
- великою кількістю продавців регіональних активів;
- відсутністю єдиного центру, який би відпрацьовував методологію.

На позабіржовому ринку, як правило, здійснюється первинне розміщення і вторинний обіг облігацій, інших боргових зобов'язань та акцій підприємств, які не відповідають вимогам біржового лістингу.

Організований (біржовий) ринок – це торгівля регіональними активами на основі фактичного співвідношення попиту і пропозиції в спеціально організованих місцях за чітко прописаними правилами і технологіями. Біржі є основним інститутом вторинного ринку активів, сприяють накопиченню, розподілу і перерозподілу капіталу.

Уявлення про відсутність в Україні ринку регіональних активів формується з наступної ситуації: загальний обсяг торгів на ринку у 2004 р. – 230 млрд. грн., обсяг торгів на регульованому ринку – 9,3 млрд. грн., або 4 % від загального обсягу торгів. Нерегульований ринок не прозорий і не ліквідний, він не виконує функцію становлення справедливих цін. Необхідно сприяти тому, щоб купівля-продаж активів відбувалася здебільшого на регульованому (організованому) ринку і будь-яка особа мала можливість на свій ризик їх купити чи продати, а торгова система відповідала за виконання укладеного договору.

Адміністративними заходами перевести торги на регульований ринок надзвичайно важко. Це пояснюється сформованою “схемною” системою перерозподілу капіталу, від якої основні промислово-фінансові групи України не бажають відмовлятися. Але якщо держава дійсно зацікавлена у функціонуванні прозорого ринку активів, можна знайти шлях пошуку стимулів для зосередження торгівлі корпоративними активами на регульованому ринку. Такі стимули мають бути не адміністративними, а економічними.

Підсумовуючи, ми можемо стверджувати, що ринок регіональних активів України на сучасному етапі не виконує повною мірою всіх покладених на нього функцій. Зокрема, інструменти ринку активів не є засобами для залучення капіталу, вони лише виконують функції його перерозподілу, більша частина торгів регіональними активами проводиться на нерегульованих вторинних ринках, котрі не є прозорими та не забезпечують права рівності всіх учасників торгів. Подолання цих проблем можливе за рахунок зміни чинного законодавства, залучення іноземних та вітчизняних інвесторів, занесення до офіційного лістингу акції стратегічних підприємств загальнонаціонального значення, впровадження заходів щодо створення культури корпоративного управління на підприємствах, прийняття та контроль за дотриманням виконання торговими системами єдиних стандартів професійної діяльності.

Гевель, В.В. Особливості розвитку ринку регіональних активів в Україні [Текст] / В.В. Гевель // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (31 травня–1 червня 2007 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2007. – С. 103-105.